

Omistajapoliittinen kanta Palokin koskien vapauttamista koskevassa asiassa

Omistajaohjausjaosto 26.10.2023 § 53
7291/02.07.01/2023

Valmistelijat / lisätiedot:
Iiro Lyytinen
puh. 044 718 2156
iiro.lyytinen(at)kuopio.fi

Päätösehdotus kaupunginjohtaja Soile Lahti

Kuopion kaupunki suhtautuu myönteisesti Palokin koskien ennallistamiseen ja kannattaa koskien ennallistamista selvityksessä ehdotetun mallin mukaisesti (vaihtoehto 4), edellyttäen kuitenkin että menetykset kompensoidaan laitoksen omistajalle valtion toimesta. Kanta perustuu koskien ennallistamisen arvioituun merkittävään myönteiseen vaikutukseen kalatalouden ja matkailun osalta, samalla kun Kuopion näkökulmasta tarkasteltuna voimalan taloudellinen merkitys ja painoarvo on melko vähäinen yhteenlasketun omistusosuuden ollessa pieni.

Päätös annetaan kuntalain 46 §:n tarkoittamana ohjeena kaupungin nimeämälle edustajalle Pohjois-Karjalan Energiaholding Oy:n hallintoneuvostossa ja yhtiökokouksessa sekä tiedoksi Kuopion Energia Oy:n hallitukselle.

Päätös Päätösehdotus hyväksyttiin yksimielisesti.

Selostus Petteri Orpon hallituksen hallitusohjelmassa on linjattu, että valtioneuvosto edistää yhteistoiminnassa alueen toimijoiden kanssa Heinäveden Palokin koskien ennallistamista uhanalaisten kalakantojen elvyttämiseksi. Samalla edistetään alueen kestävä matkailua. Toimenpiteeseen on hallitusohjelmassa varattu 20 miljoonan euron investointimääräraha.

Palokin voimalaitos

Palokin voimalaitos Heinävedelle on rakennettu vuonna 1961. Palokin koskijakso yhdistää Juojärven reitin Heinäveden reittiin, jonka kautta vedet virtaavat edelleen Saimaan pääaltaaseen. Voimalaitoksella säännöstellään Juojärven, Rikkaveden ja Kaavinjärven vedenpintaa. Palokin voimalaitoksen kokonaisteho on 7,4 MW ja sen putouskorkeus on 20,7 metriä. Voimalaitoksen turbiini ja generaattori ovat alkuperäiset. Laitoksen omistaa Pohjois-Karjalan Sähkö Oy.

Kuopion kaupungin omistus Pohjois-Karjalan Sähkö -konsernissa

Kuopion kaupungilla on omistusta Pohjois-Karjalan Sähkö -konsernissa suoraan sekä välillisesti Kuopion Energia Oy:n kautta. Kuopion kaupungin omistusosuus Pohjois-Karjalan Energiaholding Oy:stä on noin 1,5 %, Kuopion Energia Oy puolestaan omistaa noin 2,3 % Pohjois-Karjalan Sähkö Oy:stä. Holdingyhtiö omistaa Pohjois-Karjalan Sähkö Oy:stä 54,2 %.

Kaupungin saama osinkotuotto Pohjois-Karjalan Energiaholding Oy:stä oli noin 36.000 euroa vuodelta 2022.

Palokin koskireitin ja vesivoimalaitoksen kalataloudelliset kehittämismahdollisuudet

Pohjois-Savon ja Pohjois-Karjalan ely-keskukset ovat laatineet Maa- ja metsätalousministeriön toimeksiannosta selvityksen Palokin koskireitin ja vesivoimalaitoksen kalatalousratkaisusta. Selvitys julkaistiin toukokuussa 2023. Selvityksessä tarkasteltiin neljää eri vaihtoehtoa Palokin koskireitin ja vesivoimalaitoksen kalataloudellisista kehittämismahdollisuuksista.

1. Nollavaihtoehto, Palokin voimalaitokselle tehdään revisio ja toiminta jatkuu
2. Nälönvirta-malli, Palokin voimalaitoksen toiminta jatkuu, lisäksi avataan nousuyhteys ja rakennetaan vaelluskalojen lisääntymis- ja poikastuotantoalueita
3. Hybridivaihtoehdot
4. Palokin voimalaitospato puretaan ja kosket kunnostetaan

Vuonna 2022 Pohjois-Karjalan Sähkö Oy on teettänyt Palokin vaihtoehdoista kehittämiselvityksen, jossa tavoitteena on ollut yhdistää sähköntuotanto ja taimenkannan elvyttäminen. Niin ikään vuonna 2022 Heinäveden ja Tuusniemen kuntien toimeksiannosta on tehty Palokin koskien ennallistamista koskeva selvitystyö.

Ely-keskusten viranomaistyönä tehdyn selvityksen yhteenvedossa todetaan, että sekä Nälönvirta- että hybridivaihtoehdossa kalatalousvaikutukset ovat kohtalaiset, koskien ennallistamisvaihtoehdossa merkittävät. Matkailuvaikutukset ovat Nälönvirta- ja hybridivaihtoehdossa vähäiset, koskien ennallistamisvaihtoehdossa merkittävät. Samalla koskien ennallistamisvaihtoehto on myös kustannuksiltaan merkittävin, alustavan arvion mukaan kustannukset olisivat kaikkiaan 30-40 miljoonaa euroa.

Liitteet